

Wicked Kunsteducatie

Emiel Heijnen

1

Programma

14.30 Inloop

15.00 Wicked Kunsteducatie:

Kunsteducatie als artistieke praktijk

15.45 Maakopdracht > DNA Leeuwarden

16.45 Hoe maak je een wicked arts assignment?

17.00 Wicked ontwerp

17.30 einde en borrel

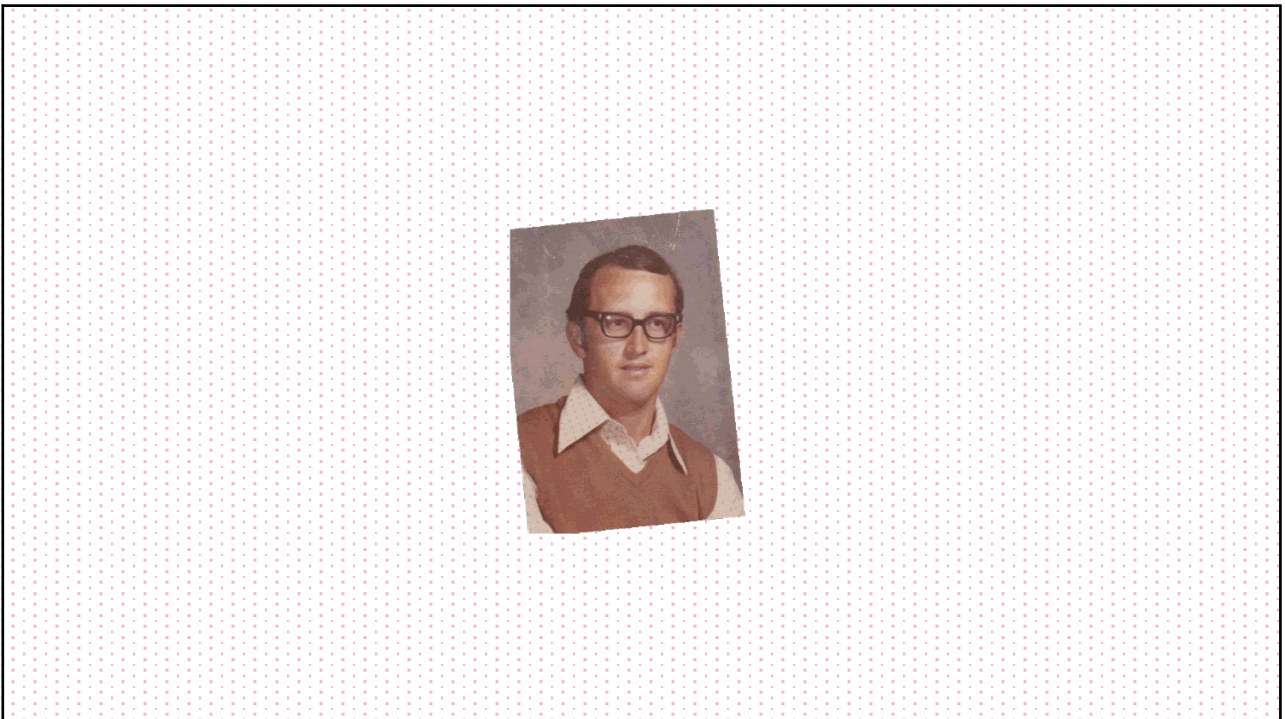
2

**EMIEL
HEIJNEN**

LECTOR KUNSTEDUCATIE,
DOCENT MASTER KUNSTEDUCATIE
AMSTERDAMSE HOGESCHOOL VOOR DE KUNSTEN

3

4

7

“ANACHRONISTIC”
Wilson, 2003

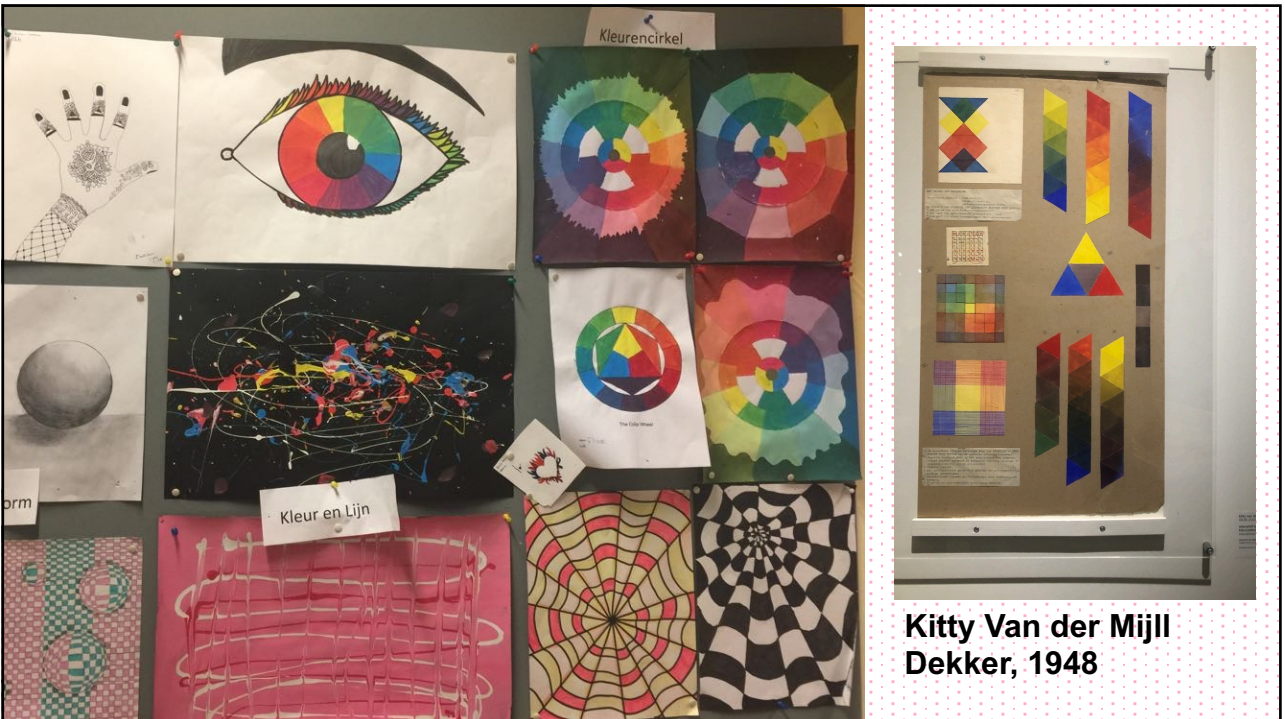
“ORTHODOX”
Swift & Steers, 1999

The complex block features a background of a black and white photograph of a busy office or classroom. The text is overlaid in large, white, serif font. The top section contains the word "ANACHRONISTIC" in quotes, with "Wilson, 2003" in a yellow box below it. The bottom section contains the word "ORTHODOX" in quotes, with "Swift & Steers, 1999" in a yellow box below it. The entire block is framed by a pink dotted border.

8

9

Kitty Van der Mijl Dekker, 1948

10

11

Visie: Het Wicked Kunsteducatie manifest

Wicked kunsteducatie:

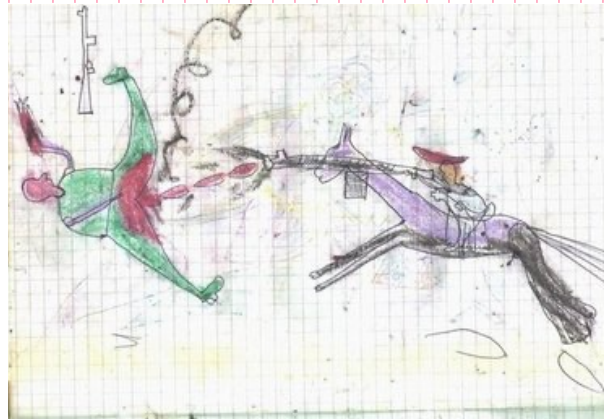
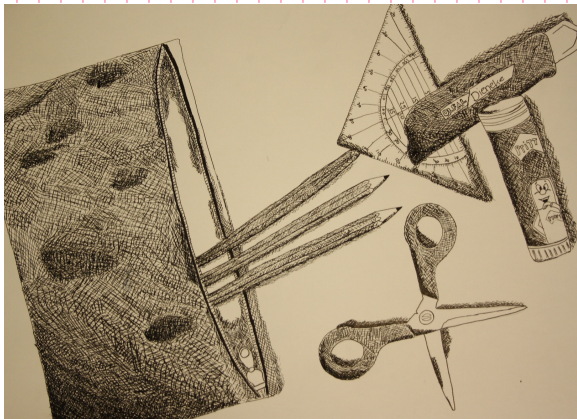
- biedt kansen om over onszelf, de kunsten en de wereld te leren.
- spreekt zowel lichaam als geest aan.
- inspireert kunsteducatief ontwerp.

Het ontwerpen van Wicked Kunstcurricula is:

- Een artistieke praktijk.
- Een collectieve praktijk.
- Zowel intuïtief als systematisch.

12

'Schoolkunst' de 'vijand' van wicked kunsteducatie

13

14

WAT IS SCHOOLKUNST?

“[School art is] neither meeting the needs of students, nor keeping pace with professional practice.”
Steers, 2007

“What is so amazing about school art is that it doesn't exist anywhere else except in schools, and it exists in schools around the world.”
Efland 1976

15

Wicked achtergrond: Drie curriculumvisies

Vakgestuurd

Nationale Balletacademie

Maatschappijgestuurd

Sociale adaptatie: Technasium (poster)

Leerlinggestuurd

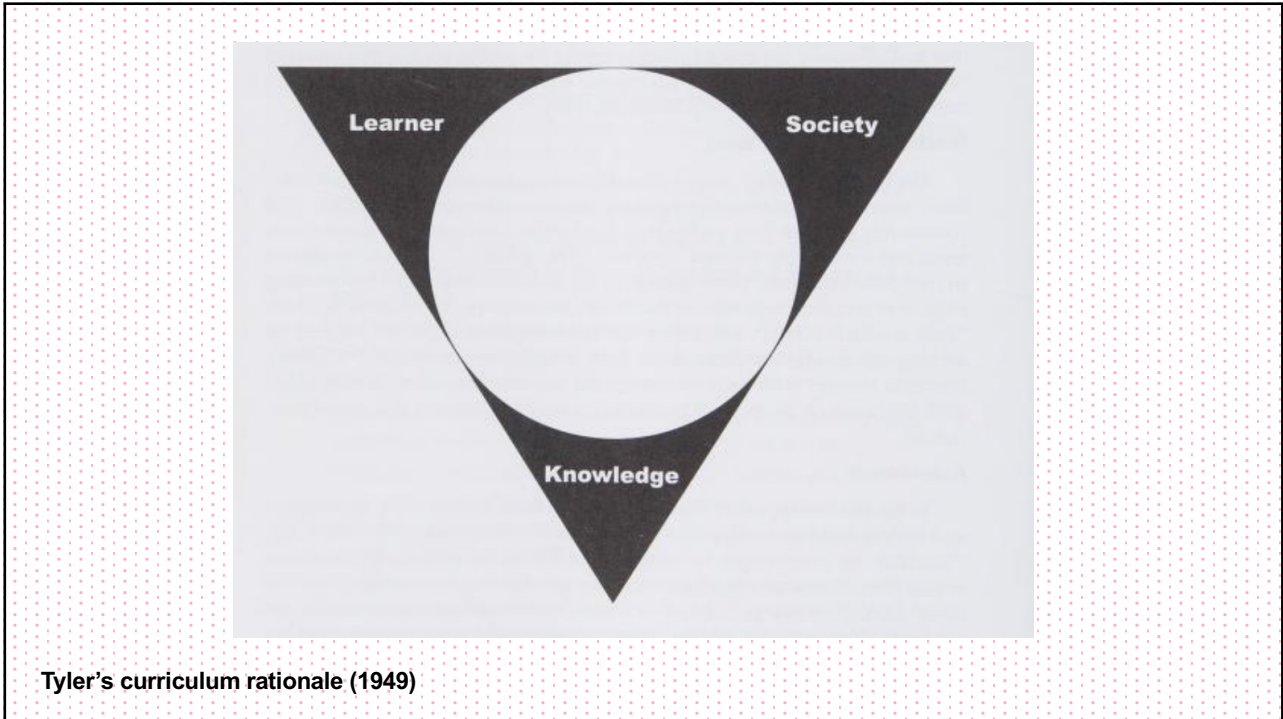

Reggio Emilia

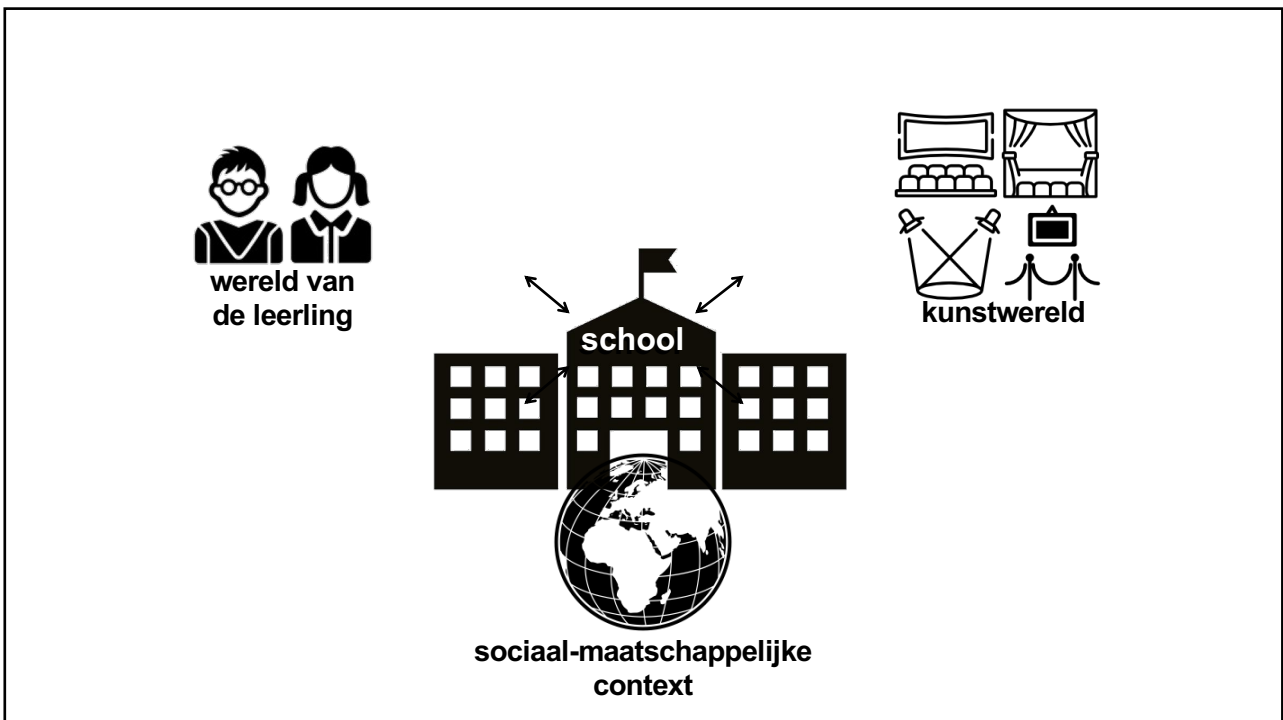
Sociale reconstructie: Theatre of the Oppressed NYC

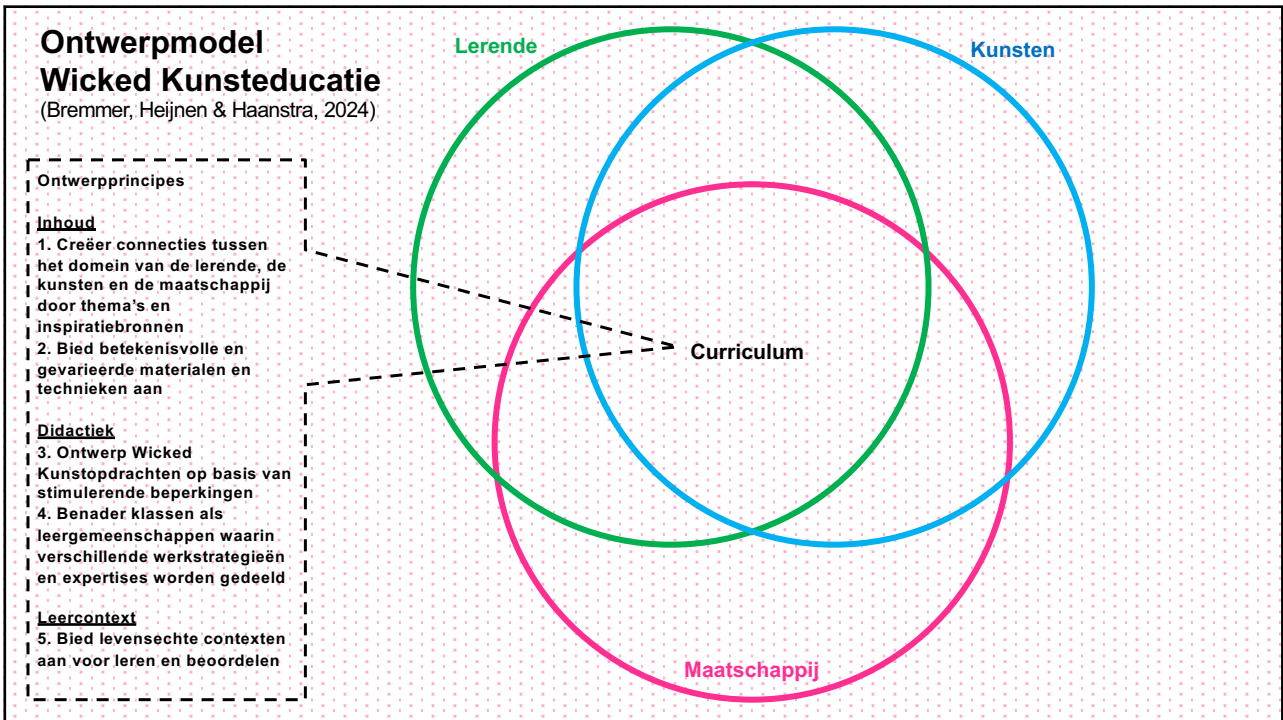
16

17

18

19

Wicked kunsteducatie: vijf ontwerpprincipes

Inhoud

1. Creëer connecties tussen het domein van de lerende, de kunsten en de maatschappij door thema's en inspiratiebronnen

20

**Transformeer een
landbouwvoertuig tot
hipstermobiel**

Ambacht
Voertuigen
Lokale gemeenschappen
'pimpen'

Fenduq – Eric van Hove

21

Leerling

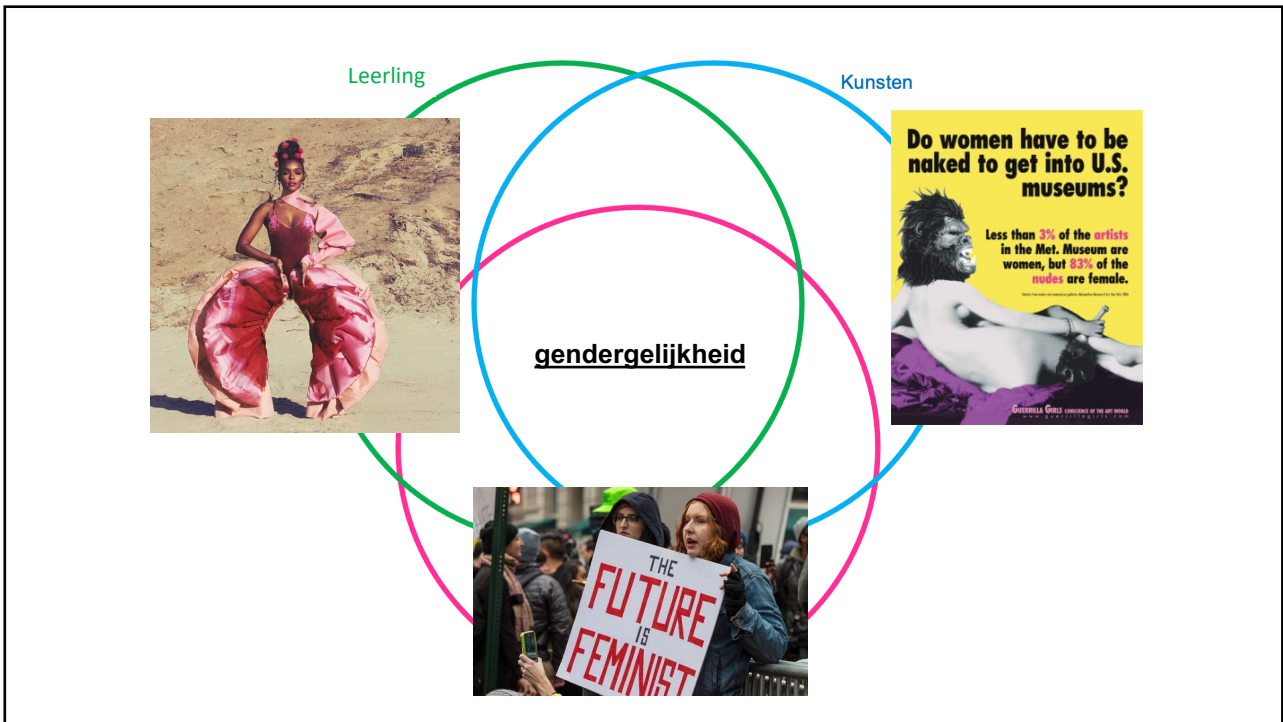
Kunsten

curriculum

KAPITAAL
in de 21ste eeuw
—
THOMAS
PIKETTY

**Bronnen belichten een
thema van verschillende
kanten....als ze bij elkaar
passen.**

22

23

24

Wicked kunsteducatie: vijf ontwerpprincipes

Inhoud

1. Creëer connecties tussen het domein van de lerende, de kunsten en de maatschappij door thema's en inspiratiebronnen
2. Bied betekenisvolle en gevarieerde materialen en technieken aan

25

Live Performance of Katy Perry's "Roar" Using Off Instruments
<https://www.youtube.com/watch?v=6AkkORROK4&list=PL504>

Het gebruik van materialen en technieken krijgt betekenis wanneer ze niet typisch 'schools' zijn, maar juist verband houden met de domeinen van *lerende, maatschappij en kunsten*.

26

Wicked kunsteducatie: vijf ontwerpprincipes

Inhoud

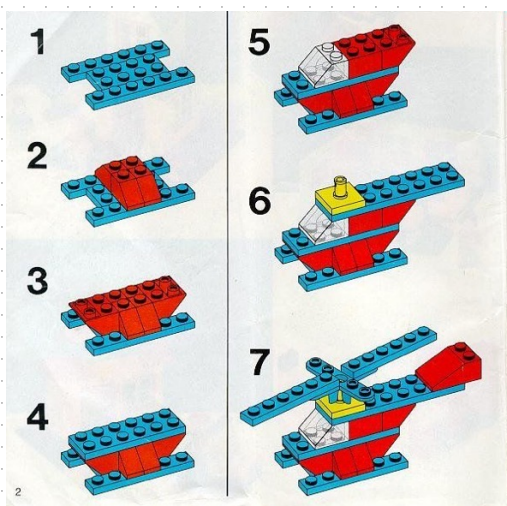
1. Creëer connecties tussen het domein van de lerende, de kunsten en de maatschappij door thema's en inspiratiebronnen
2. Bied betekenisvolle en gevarieerde materialen en technieken aan

Didactiek

3. Ontwerp Wicked Kunstopdrachten op basis van stimulerende beperkingen

27

Wicked opdrachten

Wicked kunstopdrachten zijn holistisch omdat ze niet in kleine stapjes worden opgedeeld, zoals bij een handleiding of een recept.

28

Wicked opdrachten

Wicked kunstopdrachten zijn gebaseerd op *stimulerende beperkingen*: kaders die de keuzes voor de lerenden beperken en daardoor juist creatief gedrag stimuleren

**Write a score for
a first-kiss scene.**

Erik Schroten

29

Laat
zien hoe
jullie
denken over
stilzitten en
maak daar een
beweeglijke
presentatie van.

86

Uit: Wicked Theaterlessen

Een van de meest voorkomende regels op school is dat leerlingen stil moeten zitten. Wat vinden ze hier eigenlijk zelf van? Leerlingen denken in groepjes na over stilzitten: door een gesprek, een woordweb of het opnemen van een dialoog. Maak hier vervolgens een beweeglijke presentatie van, kies wat het beste past: een bewegingsreeks, een lied, een gedicht, een show of goocheltruc of iets anders.

**Erna Slagtand, Danja Venekamp,
Rachelle van Westerop**

87

30

Maak tovergereedschap zo groot als jezelf waarmee je andere kinderen kunt bevrijden uit oneerlijke situaties.

Yasser Ballems en kinderen uit Amsterdam Oost (2023)

Wicked goes Amsterdam Museum

31

***Polarisaampje!* Maak een een protest of feestmars met 3D figuren die voor verschillende soorten vrijheden strijden**

Anouschka Boswijk en kinderen uit Amsterdam Nieuw-West (2023)

Wicked goes Amsterdam Museum

32

Wicked kunsteducatie: vijf ontwerpprincipes

Inhoud

1. Creëer connecties tussen het domein van de lerende, de kunsten en de maatschappij door thema's en inspiratiebronnen
2. Bied betekenisvolle en gevarieerde materialen en technieken aan

Didactiek

3. Ontwerp Wicked Kunstopdrachten op basis van stimulerende beperkingen
4. Benader klassen als leergemeenschappen waarin verschillende werkstrategieën en expertises worden gedeeld

33

34

De docent is zowel expert, coach als mede-lerende.

35

Groepswerk, onderling overleg, presentaties en (peer)evaluaties zijn regelmatig terugkerende elementen in het onderwijs.

36

Wicked kunsteducatie: vijf ontwerpprincipes

Inhoud

1. Creëer connecties tussen het domein van de lerende, de kunsten en de maatschappij door thema's en inspiratiebronnen
2. Bied betekenisvolle en gevarieerde materialen en technieken aan

Didactiek

3. Ontwerp Wicked Kunstopdrachten op basis van stimulerende beperkingen
4. Benader klassen als leergemeenschappen waarin verschillende werkstrategieën en expertises worden gedeeld

Leercontext

5. Bied levensechte contexten aan voor leren en beoordelen

37

Maak een online tutorial over iets waar je goed in bent
Nova College, Amsterdam

Maak een documentaire over een bijzonder persoon in je omgeving
Lyceum aan Zee, Den Helder

38

Wicked kunsteducatie: vijf ontwerpprincipes

Inhoud

1. Creëer connecties tussen het domein van de lerende, de kunsten en de maatschappij door thema's en inspiratiebronnen
2. Bied betekenisvolle en gevarieerde materialen en technieken aan

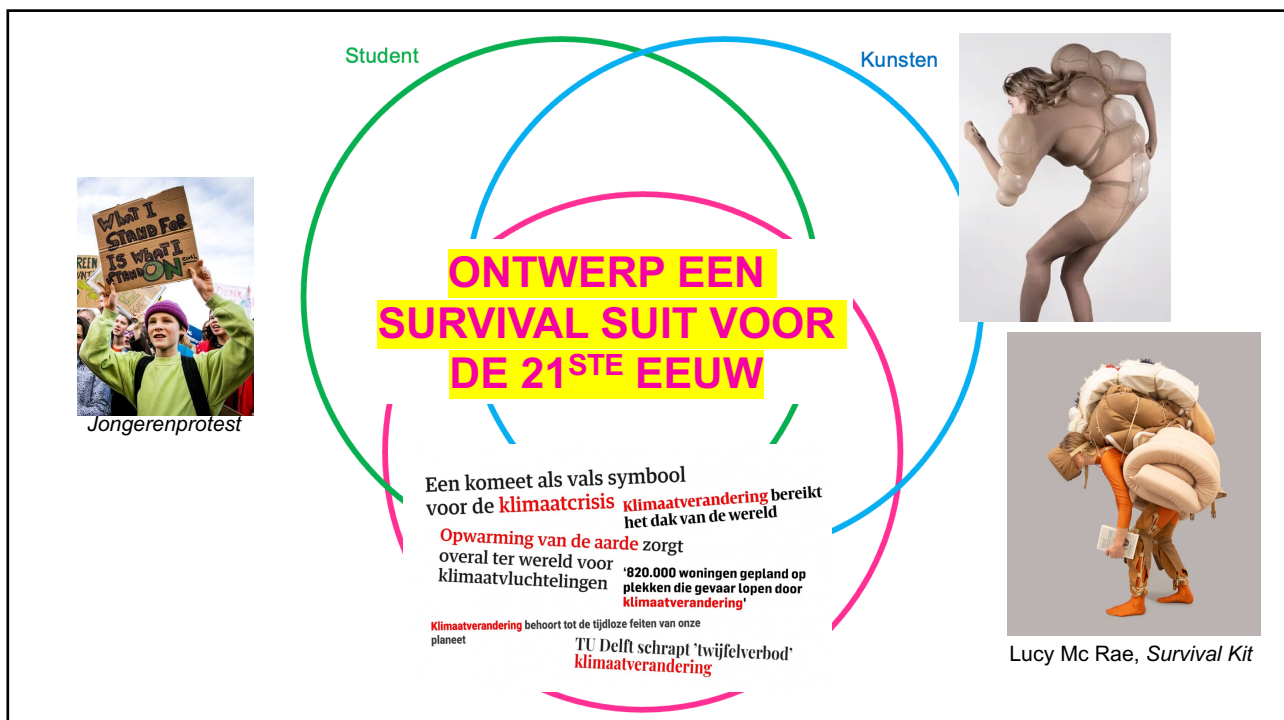
Didactiek

3. Ontwerp Wicked Kunstopdrachten op basis van stimulerende beperkingen
4. Benader klassen als leergemeenschappen waarin verschillende werkstrategieën en expertises worden gedeeld

Leercontext

5. Bied levensechte contexten aan voor leren en beoordelen

39

41

42

Feel the wicked:
DNA
Leeuwarden

43

Wicked opdracht

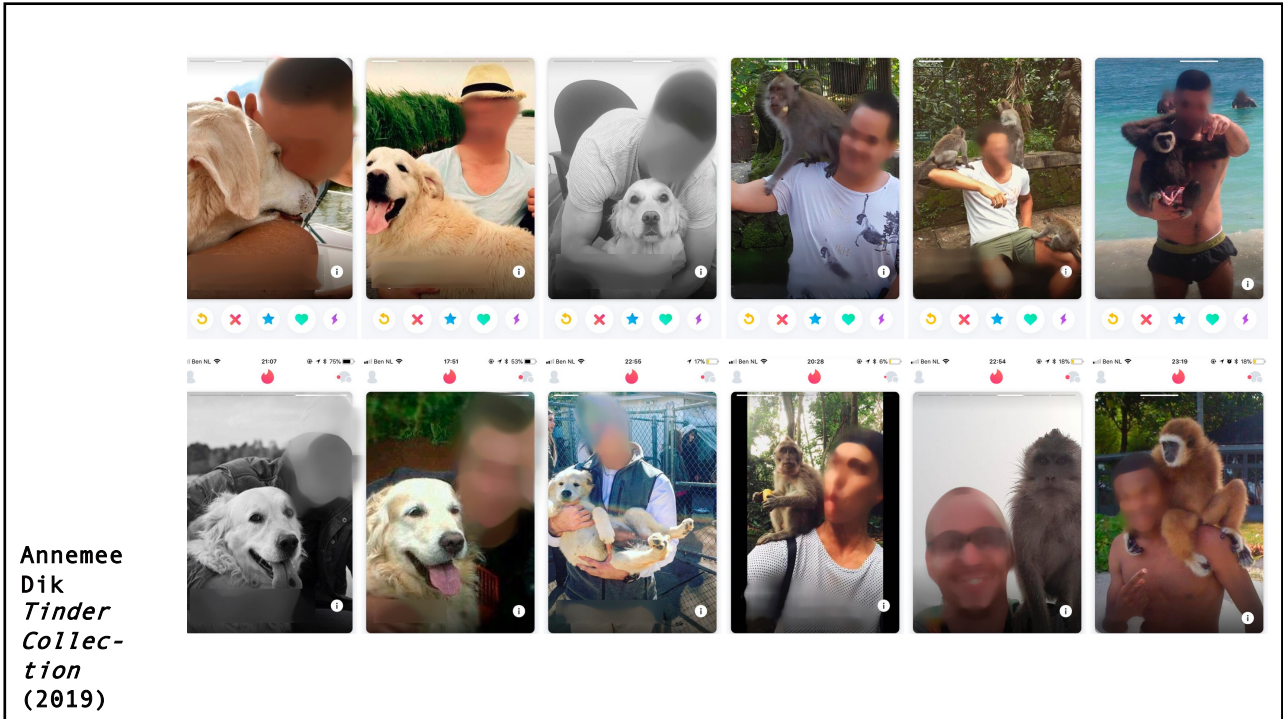
Maak een serie van negen vergelijkbare foto's die een verrassend/typerend aspect van Leeuwarden belichten.

44

Hrair Sarkissian, Zebiba (2007)

45

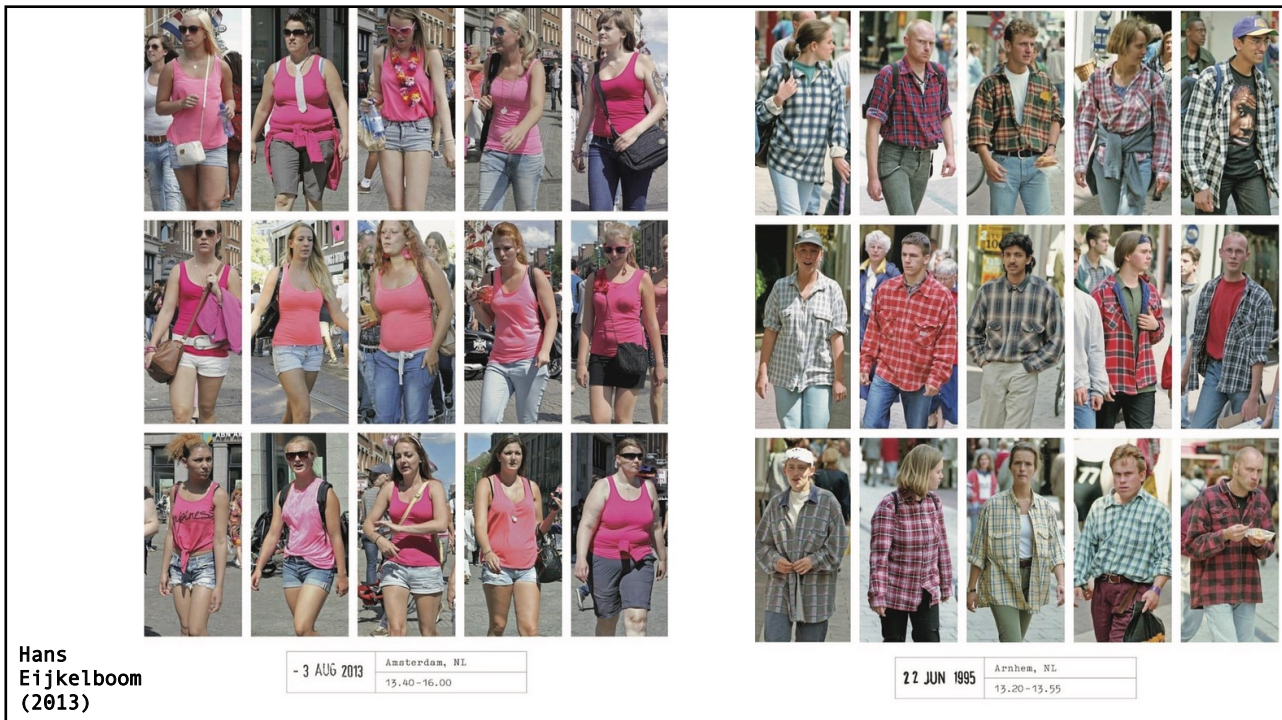

Annee
Dik
Tinder
Collectie
(2019)

46

<p>PRISLIJST VOOR AFHALEN CHINEES-INDISCH RESTAURANT HOLLAND</p> <p>HOLLAND</p> <p>VORREMANDEG 88, OOSTERFLAK 3817 EP ROTTERDAM TEL: 010 - 429 90 92 www.chineesholland.nl</p> <p>Maandag t/m zaterdag van 11:00 - 22:00 uur Zondag en feestdagen van 11:00 - 22:00 uur</p> <p>Wij verzorgen ook cateringdiensten</p> <p>Lopend Buffet Elke zondag en feestdagen van 17:30 uur - 20:00 uur</p>	<p>MEENEMPRISLIJST CHINEES-INDISCH RESTAURANT HONG KONG</p> <p>Valkeweg 77 1311 HE APeldoorn TEL: 051 - 531 31 86 www.hongkong-apeldoorn.nl</p> <p>Openingsuren: Maandag-Coskine Dinsdag t/m vrijdag: 16:00 - 21:30 Za- en feestdagen: 12:00 - 21:30</p> <p>Als u afrekenen of geïnteresseerd bent, nodigt het een restaurant uit om te bezoeken</p> <p>CATERING SERVICE Binnen personeelsgebied DE GEBIEDEN EN PERSOONEN IN OMLÉGBARE GEBOUWEN</p> <p>Deelname aan prijsvragen/wedstrijden Prislijst van 2019</p>	<p>Golden Star 金星</p> <p>DAMP, EEN WJ (vrij schiedend) 3118 HC OOSTERBEEK TEL: 010 428 21 21</p> <p>OPENINGSTIJDEN Maandag t/m vrijdag: 18:00 - 21:00 uur Zaterdag, zondag en feestdagen: 12:00 - 21:00 uur</p> <p>Smalle bediening Binnen personeelsgebied Vasthoudend bestellen is ook mogelijk</p> <p>2019</p>	<p>CHINEES-INDISCH SPECIALITEITEN 金河樓 GOUDEN RIVIER</p> <p>H.J. van Oosterveen 10 1413 JH RIJSDAM TEL: 0244 - 332 231</p> <p>Openingsuren maandag 16:00-20:00 uur dinsdag en woensdag 16:00-21:00 uur donderdag t/m zaterdag 11:00-21:00 uur feestdagen 11:30-21:00 uur</p> <p>AFHAALPRISLIJST BESTEL VOORTAAN OP ONZE EIGEN WIEBES-DE APP WWW.GOUDENRIVIER.NL</p> <p>Maandag t/m zaterdag van 11:00 - 21:00 uur Zondag en feestdagen van 12:00 - 21:00 uur</p>	<p>AFHAAL-PRISLIJST Chinees Specialiteiten Restaurant Lotus 蓮宮酒樓 www.lotusrestaurant.nl</p> <p>✓ Vegetarische verpakking ✓ Uitsluitende kwaliteits ✓ 100% biologische vee- en plantaardige producten</p> <p>Openingsuren: Dinsdag t/m donderdag van 16:00 - 21:30 uur Vrijdag t/m zondag van 11:45 - 21:30 uur Feestdagen van 11:45 - 21:30 uur</p> <p>Maandag gesloten m.u.v. feestdagen (pak & bezorgen)</p> <p>OPENINGSTIJDEN Dinsdag t/m vrijdag van 16:00 - 21:30 uur Zaterdag en feestdagen van 12:00 - 21:30 uur Maandag gesloten</p> <p>* Bij t/m bezorging, prijs geschatte bedrag</p> <p>Pakje en Cateringservice Cateringdienst</p> <p>ALL YOU CAN EAT Chinees gerecht van Chinese, Taiwan, Gochi, Nippon, Nippon-Sies</p>	<p>CHINEES SPECIALITEITEN AFHAALCENTRUM KA YUEN 嘉源</p> <p>U kunt ook telefonisch bestellen!</p> <p>Openingsuren: Dinsdag t/m zaterdag van 16:00 tot 21:00 uur Zondag en feestdagen van 12:00 tot 21:00 uur Maandag gesloten (behalve feestdagen)</p> <p>KREEKPLEIN 60 3073 AB ROTTERDAM TEL: 010 - 479 36 81</p> <p>Voor meer informatie: 010-4793681</p> <p>Prislijst van 2019</p>	<p>CHINEES-INDISCH SPECIALITEITEN RESTAURANT 萬華酒樓 Man Wah</p> <p>HOLENVAART 3 - 131 AA ANNA PLEOIRVA TELEFOON 0232 - 532113</p> <p>GEOPEND: Maandag t/m donderdag gesloten vrijdag t/m zondag en feestdagen geopend vanaf 12:00 uur t/m 21:00 uur</p> <p>AFHALEN Bij afhaalprijzen € 2,50 of meer voor gratis bezorging</p> <p>2018</p>	<p>CHINEES-INDISCH RESTAURANT 306 Tel: Dinsdag geop</p>
<p>MEENEMPRISLIJST CHINEES-INDISCH AFHAALCENTRUM EVERBODY 人人酒家</p> <p>Een uitstekende kwaliteit voor een redelijke prijs</p> <p>Rijnwaterstraat 49 3803 HC ROTTERDAM (in Eekhof)</p> <p>Benjamin Li Menus (doorlopend)</p>	<p>MEENEMPRISLIJST CHINEES-INDISCH RESTAURANT "GOLDEN RIVER"</p> <p>金塘酒家</p> <p>KERKSTRAAT 1-3 (Naast de Maartendijk) 9291 CA KOLLUM TEL: 0511 - 451 631 Email: depolder@ver@live.nl www.goldenriverkollum.nl</p> <p>Openingsuren: MAANDAG GESLOTEN DINSDAG t/m DONNERDAG: VAN 16:00 - 21:00 ZATERDAG, ZONDAAG EN FEESTDAGEN 11:00 - 21:00</p> <p>Hoeft u een voorbeeldje? Laat ons het weten!</p>	<p>CHINEES-INDISCH RESTAURANT "AZIÉ" 亞洲酒樓</p> <p>Zeebstraat 22 1941 AP BEVERWIJK</p> <p>0251 - 22 65 00</p> <p>Wij zijn 7 dagen per week geopend en de feestdagen Maandag t/m donderdag van 16:00 - 21:00 uur Dinsdag van 12:00 - 20:00 uur</p> <p>Cateringdiensten voor 10 personen zaterdag en zondag vanaf 12:00 uur</p> <p>U kunt ook telefonisch bestellen of met een brief schrijven</p> <p>MEENEMPRISLIJST</p>	<p>MEENEM - PRISLIJST 金城酒樓 CHINEES-INDISCH RESTAURANT De Gouden Muur</p> <p>VEERWEG 68 6991 GP RIEDEEN</p> <p>CATERING VANAF 15 PERSONEN</p> <p>Openingsuren: Dinsdag t/m donderdag van 16:00 - 21:00 uur Vrijdag t/m zondag en feestdagen van 12:00 - 21:00 uur</p> <p>Tel: (026) 495 40 19</p> <p>OPENINGSTIJDEN: Dinsdag t/m donderdag van 16:00 - 21:00 uur Vrijdag t/m zondag en feestdagen van 12:00 - 21:00 uur</p>	<p>MEENEMPRISLIJST Chinees-Indisch restaurant "TAI - YANG" 太陽酒樓</p> <p>Pater veld Elzenplein 58 5022 EH Tilburg TEL: 013 - 543 25 63</p> <p>Wij verzorgen ook catering vanaf 20 personen</p> <p>OPENINGSTIJDEN: maandag 16:00 - 21:30 uur dinsdag t/m donderdag 16:00 - 21:30 uur vrijdag t/m zondag en feestdagen van 12:00 - 21:30 uur maandag gesloten</p> <p>U kunt ook telefonisch bestellen of met een brief schrijven</p> <p>Bekijk alle menu's op Facebook "Restauranttaiyang"</p>	<p>2018 CHINEES-INDISCH RESTAURANT 珍寶畫舫 "SHOWBOAT"</p> <p>WINKELCENTRUM "HUISWAARVEN" MEIBOUWVAARD 406-402 - HUISWAARD</p> <p>ISLET ALKMAAR www.alkmaar.nl info@showboat-alkmaar.nl</p> <p>TELEFOON: 072 - 661 13 42</p> <p>Dagelijks geopend, ook op feestdagen.</p> <p>Openingsuren: ma 16:00 - 21:30 uur dins-za 12:00 - 21:30 uur zondag en feestdagen van 12:00 - 21:30 uur maandag gesloten</p> <p>* Gesloten "Hindikilim" * Verpakkingen * Zakelijke dienst * * Alleen samen bestellen "Functie Dinertje" * Familiale bijbestellingen * Catering *</p> <p>PRISLIJST VOOR HET MEENEMEN GEBOUWEN</p>	<p>2023 MEENEMPRISLIJST CHINEES-INDISCH RESTAURANT MEI GARDEN 梅園酒家</p> <p>Mgr. Neeljesmaasstraat 39 6031 BN NEDERWEERT TEL: 0495 - 63 20 20</p> <p>Openingsuren: Maandag t/m donderdag 16:00 - 21:00 uur Vrijdag t/m zondag en feestdagen van 12:00 - 21:00 uur (Vrijdag t/m zaterdag)</p> <p>www.meigardenonderweert.com</p> <p>Hoeft u een change of quote of versmen? Maak het ons!</p>	<p>CHINEES-INDISCH RESTAURANT NEW TE 4 TE SINSE ZATER TE Mag Pri Alco niet</p>

47

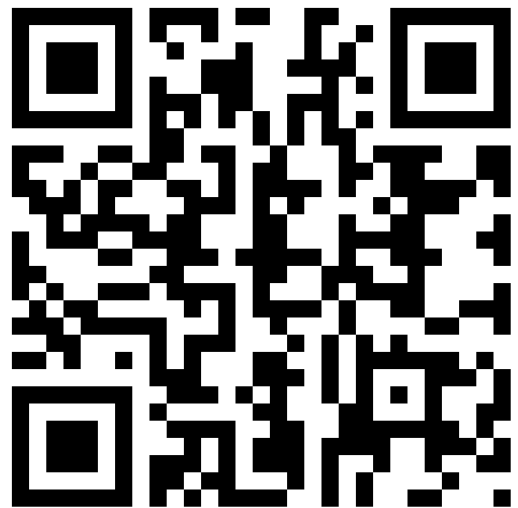

48

Maak 3-tallen (lieft interdisciplinair)

- Loop naar buiten en zoek naar opvallende patronen (mensen, voertuigen, architectuur, winkels, natuur)
- Maak van een zo'n patroon een serie
- Plaats je onderwerp steeds zo groot mogelijk in beeld
- Geef de serie een titel en plaats de beste negen beelden onder elkaar op Padlet, namen erbij
- Geef de serie een titel en zet je namen erbij

Zorg dat je uiterlijk 16.30 uur alles op de terug bent en alles op de Padlet hebt staan

https://padlet.com/learning_lab/DNA

49

Maak een serie van negen vergelijkbare foto's die een verrassend/typerend aspect van Leeuwarden belichten.

50

DNA Leeuwarden

Inhoud

1. Creëer connecties tussen het domein van de lerende, de kunsten en de maatschappij door thema's en inspiratiebronnen +
2. Bied betekenisvolle en gevarieerde materialen en technieken aan ±

Didactiek

3. Ontwerp Wicked Kunst opdrachten op basis van stimulerende beperkingen +
4. Benader klassen als leergemeenschappen waarin verschillende werkstrategieën en expertises worden gedeeld +

Leercontext

5. Bied levensechte contexten aan voor leren en beoordelen +

51

Wicked Arts Assignments

Ontwerpen

52

Enabling constraints

Te gesloten

SNÖMAN

Te open

Unconstrained assignments tend to result in less creative outcomes” (Sawyer, 2018)

Gevolg: dezelfde producten, artistiek niet uitdagend

Gevolg: Waar te beginnen, vaak voorspelbare uitkomsten

53

De tussenvorm: enabling constraints

- **Enabling constraints (Davis & Sumara, 2010):** beperkingen die zowel kaders als vrijheden bieden, zoals de regels van een spel
- Houvast om een creatief proces aan te gaan, maar schrijven geen eindproduct voor
- Leg die beperkingen van de opdracht vast in een krachtige zin

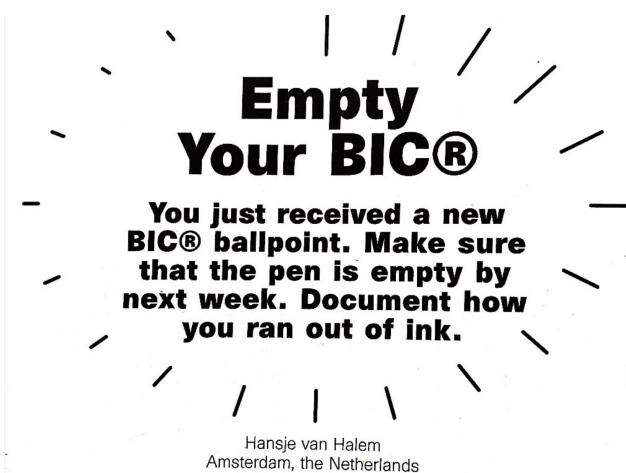
Frank and Michiel, *The Cameo Series, Episode #1-Dolce & Gabbana*, 2015

Fake everything on your social-media account for a week.
 Willemse p. 99

54

Enabling constraints

Materiaal

55

Enabling constraints

Tijd

Make a one minute opera about the last emails you received

(Van Heugten/Bartlett)

56

Enabling constraints

Samenwerken

Collaborative Art

Make a work of art
where all the elements
have been made
by other people.

Kirsten Busse
Provo, UT, United States

(Busse, p. 110)

Aaron Koblin e.a. *The Johnny Cash Project* (2007)

57

Enabling constraints

Thema

Create a Post-truth lecture of no less than ten minutes.

Disseminart Collective, p. 156

58

Enabling constraints

Locatie:

Street View Sculpture
Design a sculpture for a place you have visited only in Google Street View. Make a screenshot and paste your design into the image.

Ronald Nijhof
De Bit, the Netherlands

(Nijhof, p. 244)

Ronald Nijhof, *Taxi monument for Dakar*, version 1, 2020, digital collage

Ronald Nijhof, *Memory of the mountains (Flevoland)*, 2020, digital collage

59

Enabling constraints

Inspiratie andere disciplines

WAT JE RAAKT

Fotografeer iets wat jou raakt en maak daar een muzikale performance/ dragshow van.

100

WERKSTRATEGIE:
Co-construct
Present narratives

*Transformatie.
Ik zie een hek.
Een hek dat daar niet hoort.
Want op dezelfde plek,
stond eerst een ander hek.
Afblijdende lak.
Gotische vormen.
Ze vonden het weer nodig
om dat te hervormen.
Industrieel design,
rood, verroest.
Men vond blijkbaar
dat het anders moest.*

*Het verleden vaagt weg.
De nieuwen groeien op,
de ouwen hebben pech.
Nog wat vaart erop,
want die modernisatie
en industrialisatie
resulteren allemaal
in transformatie.*

Foto en raptekst: Jesper Berkvens

Je hebt één week de tijd om een foto te maken van iets dat je raakt of interesseert. Maak daarna in de les een muzikale performance over/met/van deze foto.

Eva Custers, Maarten Tas

101

61

Persoonlijke fascinaties én verbreden horizon

Enerzijds ruimte bieden voor eigen inbreng, anderzijds verbreden kennis en vaardigheden.

Create a show for an audience in which your biggest shame is displayed.

(Nadieh Graumans-Tigchelaar, p. 158)

62

Exploratie én begeleiding

Exploratie en onderzoek tijdens opdracht: niet altijd makkelijk; leerlingen kunnen gefrustreerd raken, of vast komen te zitten:

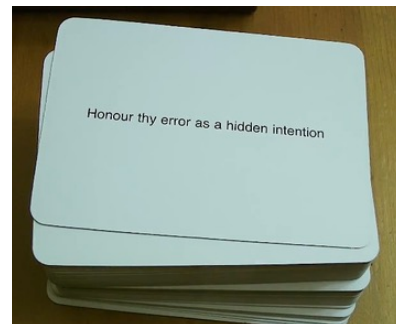
- **Design fixation:** vastzitten aan het eerste idee
- **'Stagneren':** eindeloos over ideeën praten, niet overgaan tot actie, geen ideeën hebben
- **'Afraffelen of perfectionisme':** binnen 5 minuten klaar zijn, of het maar niet afkrijgen

63

Begeleiding

Normaliseer negatieve gevoelens: ze passen bij het creatief proces.

- **Design fixation:** 'bedenk een nieuw idee dat het tegenovergestelde is van je huidige idee', of 'verander een element in het idee dat je hebt'
- **Stagneren:** bied leerlingen materiaal aan om 'hands-on' te werken
- **Afraffelen of perfectionisme:** Werk met duidelijke deadlines en tijdsaders

Oblique Strategies – Brian Eno & Peter Schmidt (1975)

64

Go Wicked!

- Je krijgt 6 minuten.
- Gebruik deze periode om een nieuwe of bestaande opdracht voor je educatieve praktijk te formuleren in 1 zin.
- Tip, het helpt vaak als je zin:
 - begint met een werkwoord
 - een beperking (constraint) bevat.
- Schrijf de opdracht zo groot mogelijk op een vel a4 en hang 'm op
- Na 6 minuten bespreken we enkele opdrachten!

**FAT LAB motto: Release early, often and with rap music.*

65

The end

- Meld je aan voor de Lectoraats-nieuwsflits, dan krijg je alle info!
<https://www.ahk.nl/lectoraten/educatie/>
- Wicked Arts Assignments** en **Wicked Kunsteducatie** bestel je via **Valiz.nl**

nieuwsflits

emiel.heijnen@ahk.nl

66